

โฉนดสาวไทยกว่าร้อยปีก่อน นิยมเป็นเมียน้อยชาวจีน (มีฐานะ) ยุคฝัวเดียวเมียเดียวยังไม่ฮิต

ภาพประกอบเนื้อหา - ภาพถ่ายหนุ่มสยามกับสตรี (ที่คาดว่าเป็นเมีย) อีกสามคน

ผู้เขียน อติเทพ พันธุ์ทอง

เผยแพร่ วันจันทร์ที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2568

สาวไทยกว่าร้อยปีก่อน นิยมเป็นเมียน้อยชาวจีน (มีฐานะ) ยุคฝัวเดียวเมียเดียวยังไม่ฮิต

ยุคหนึ่งสมัยหนึ่งความคิดเรื่องฝัวเดียวเมียเดียวถือเป็นสิ่งแปลกปลอมของสังคมไทย (หรือสยามในขณะนั้น) การเป็น “เมียน้อย” จึงไม่ใช่เรื่องแปลกหรือเป็นสิ่งที่ต้องประณามเหมือนยุคปัจจุบัน (ที่คลิปเมียหลวงรุมตบเมียน้อยเป็นที่นิยมสร้างความสะใจให้กับบรรดาผู้บูชาคุณธรรมทั้งหลาย)

ในสมัยรัชกาลที่ 4 พระองค์เคยมีพระราชปรารภ “ความฝัวเมีย” ว่าด้วยเรื่องกฎหมาย “ฝัวเดียวเมียเดียว” ของชาวตะวันตกว่า “ไม่เป็นเขตทรัพย์สินภูมิของกุศลสามัญ...จะนับว่าเป็นกุศลกรรมบทสามัญมาเป็นกฎหมายสำหรับบ้านเมืองนั้นไม่ได้” เพราะ “เป็นเหตุให้โทษต่างๆ แก่ชนเป็นอันมากแลบ้านเมือง” ซึ่งควร “จะต้องห้ามเสีย”

ภาพวาดสตรีไทย ราวทศวรรษ 1900

การเป็น เมียน้อย ตั้งแต่อดีตจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จึงไม่ขัดต่อกฎหมาย และมาตรฐานทางสังคมในขณะนั้น ถ้าสาวไทยบางคนจะอยากไปเป็น “เมียน้อยของชาวจีน” ที่ก้าวขึ้นมามีฐานะหน้าตาทางสังคมด้วยการแสวงประโยชน์จากสิ่งที่ชาวสยามไม่นำพาจึงไม่ใช่เรื่องแปลก

ชาวจีนที่วานี้ คือพวกที่ยื่นเรื่องไปยังทางการขอเป็นผู้รับเก็บภาษีจากสินค้าต่างๆ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายช่วยราชการแผ่นดิน หรือที่เรียกว่า “เจ้าภาษีนายอากร” ซึ่งผู้ที่ประมูลได้สิทธิในการเก็บภาษีก็จะได้รับพระราชทานสัญญาบัตรพร้อมกับบรรดาศักดิ์ และราชทินนามที่สอดคล้องกับชนิดภาษีนั้นๆ เช่น เจ้าภาษีน้ำตาล เป็นหมื่นมรุรสวานิช เจ้าภาษีถั่ว 5 ชนิด เป็นขุนปัญญาพิชากร เป็นต้น

หลวงวิจิตรวาทการกล่าวว่า นายอากรชาวจีนเหล่านี้มีอำนาจเท่ากับ “เจ้าบ้านผ่านเมือง” มีเอกสิทธิและอิทธิพลมากมาย ไม่ต่างไปจากเจ้านครในยุโรปสมัยกลาง หรือเจ้าที่ดินในรัสเซียสมัยซาร์

หลวงวิจิตรฯ ยังกล่าวว่า “หญิงสาวชาวไทยในเวลานั้น ชอบเป็นเมียน้อยของเจ้าภาษีนายอากร ใครได้เป็นเมียน้อยของเจ้าภาษีนายอากรในเวลานั้น ก็มีหน้ามีตาอวดเพื่อนได้ทีเดียว ดังข้อความในพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนา มีว่า ‘เมียน้อยเจ้าภาษีมิใช่ชั่ว หน้าเป็นเล่นตัวจนผิวหึง’ ...”

บทกลอนอีกชิ้นแต่งโดยหลวงจักรปาณี (มหาฤกษ์) สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งหลวงวิจิตรฯ ยกอ้างไว้ในคราวเดียวกันนี้ ก็บ่งบอกได้ดีว่าคนไทยมองชาวจีนว่าน่าอิจฉาเพียงใด

“ถึงโรงเจ้าภาษีตึกห้องตั้ง ตัวโผนนั่งแจ่มแจ้งด้วยแสงเทียน

ไว้หางเปียเมียสาวชาวส้าง เป็นเงินต่างเมืองมาแต่พาเพียร

อันความรู้สิ่งใดไม่ได้เรียน ยังพากเพียรมาได้ถึงใหญ่โต

เห็นว่าดีแต่วิชาหาใหญ่ เราเป็นไทยนี่ก็ขึ้นมาโมโห

มิได้ทำอากรและบ่อนโป มาอดโซ่สู้กรรมทำกระไร”

ภาพประกอบเนื้อหา – ภาพถ่ายหนุ่มสยามกับเมียอีกสามคน

ที่ผู้เขียนเล่าเรื่องนี้ขึ้นมา ไม่ได้ตั้งใจจะปลุกปั่นสร้างความวุ่นวายให้กับสังคม ด้วยหวังจะให้ค่านิยมเดิมอย่าง “เมียน้อย” ได้รับการยอมรับขึ้นมาอีกครั้ง

แต่ข้อเท็จจริงในอดีตล้วนมีเกร็ดเรื่องราวที่น่าสนใจ เช่นเดียวกันกับกรณีนี้ที่แสดงถึงพัฒนาการทางสังคมอันเกิดจากการเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ทำให้มาตรฐานเดิมๆ ที่สังคมเคยยอมรับกลับกลายเป็นสิ่งต้องห้าม เรื่องในอดีตเหล่านี้ก็ควรค่าแก่การศึกษา มากกว่าที่มากปิดด้วยข้ออ้างต่างๆ นานา

อ้างอิง :

“กว่าจะเป็น ‘ผ้าเดียวเมียเดียว’; สังเขปประวัติความเป็นมาของกฎหมายครอบครัวสมัยใหม่ในสยาม พ.ศ.
2410-2478”. สุรเชษฐ์ สุลาภกิจ.

คำสอนเรื่อง ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของไทย. หลวงวิจิตรวาทการ. วิจิตรวาทการอนุสรณ์

เผยแพร่ในระบบออนไลน์ครั้งแรกเมื่อ 4 กันยายน 2559

https://www.silpa-mag.com/culture/article_1238